

Охорона культурної спадщини: *анотований бібліографічний список*

Вип. 3 / 2026

березень - квітень

URL: <http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>

1. Адамський Л. Лукаш Адамський: «Наша мета — не уніфікувати історію Польщі та України чи закінчити конфлікт навколо політики історичної пам'яті, а зменшити його гостроту» [Електронний ресурс] / Лукаш Адамський ; спілкувався Олександр Шевченко // Дзеркало тижня. – 2026. – 3 квіт. – Електрон. дані. *Наведено інтерв'ю з дослідником діяльності Михайла Грушевського та віцедиректором Центру діалогу імені Ю. Мерошевського Лукашем Адамським про різницю у світосприйнятті між українцями та поляками, найбільшу польсько-українську історичну конференцію, ексгумації в Україні та українські пам'ятники в Польщі, а також про націоналізм у польсько-українських відносинах.* Текст: <https://zn.ua/ukr/WORLD/lukash-adamskij-nasha-meta-ne-unifikuvati-istoriju-polshchi-ta-ukrajini-chi-zakinchiti-konflikt-navkolo-politiki-istorichnoji-pamjati-a-zmenschiti-joho-hostrotu.html>

2. Актуальні проблеми модернізації змісту функцій держави в умовах повоєнного розвитку України : наук.-практ. круглий стіл, м. Київ, 13 берез. 2025 р. : [зб. матеріалів] / Ін-т правотворчості та наук.-прав. експертиз НАН України ; [відп. ред.: О. А. Гусар, Л. Ф. Купіна; редкол.: А. Б.

Гриняк, О. О. Кот, Л. Ф. Купіна]. — Одеса : Юридика, 2025. — 299 с. —
Бібліогр. наприкінці ст. *Шифр зберігання в Бібліотеці: A843766* Зі змісту:
Правозахисна функція держави у сфері культури та захисту культурної
спадщини в контексті співпраці з міжнародними організаціями /
А. Т. Оганов. – С. 195-200.

3. Бісюк О. С. Організовані групи в структурі кримінальних правопорушень проти культурної спадщини: кримінально-правовий аспект [Електронний ресурс] / Олена Сергіївна Бісюк, Маргарита Максимівна Бовтенко // Право.UA : наук.-практ. журн.– 2026. – № 1. – С. 139-146. *Встановлено, що діяльність організованих груп "чорних археологів" в Україні набула системного характеру, особливо в умовах воєнного стану, та проаналізовано ознаки організованої групи в складі кримінального правопорушення, передбаченого ст. 298 Кримінального кодексу України (КК України). Розглянуто проблеми кваліфікації дій організаторів та учасників таких груп з урахуванням положень Загальної частини КК України про співучасть та висвітлено судову практику з означеного питання. Обґрунтовано необхідність посилення кримінально-правових санкцій для організаторів груп "чорних археологів" та удосконалення механізмів міжнародного співробітництва у сфері протидії незаконному обігу культурних цінностей.* Текст: https://pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/Pravo-ua-2026-1/Pravo_ua_2026_1_139.pdf

4. Близько 100 мільйонів гривень міжнародної допомоги на підтримку культурного сектору України [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 3 квіт. [№ 566]. – Електрон. дані. *Як повідомили у Комітеті Верховної Ради України (ВР України) з питань гуманітарної та інформаційної політики, 29 – 30 березня у Львові відбулася друга щорічна міжнародна конференція «Співпраця заради стійкості», яка зібрала понад 40 делегацій і 10 міністрів культури з різних країн Європи. Подія стала важливою платформою для посилення міжнародної підтримки України та консолідації партнерів*

навколо збереження культурної спадщини в умовах війни. Ключовим результатом конференції стало залучення близько 100 млн грн міжнародної допомоги на підтримку культурного сектора України. Зокрема Нідерланди оголосили про надання 1 млн євро, Велика Британія — 250 тис. фунтів стерлінгів, Люксембург — 350 тис. євро. Додаткові 250 тис. євро у межах ініціативи «Team Europe for Cultural Heritage of Ukraine» анонсував єврокомісар Гленн Мікалlef. Ще 60 тис. доларів на захист культурної спадщини надає ЮНЕСКО. Однією з центральних тем обговорення став розвиток Українського фонду культурної спадщини. Відбулася презентація пріоритетних перших пілотних проектів щодо реставрації пошкоджених пам'яток, створення сучасних сховищ для евакуйованих музейних колекцій та оцифрування культурної спадщини, зокрема фондів із окупованих територій. Текст: <https://www.golos.com.ua/article/390780>

5. В Україні планують створити Пантеон видатних українців [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 29 берез. – Електрон. дані. Зазначено, що керівник Офісу Президента України (ОПУ) Кирило Буданов провів нараду, присвячену створенню Пантеону видатних українців. Він наголосив, що перепоховання видатних українців прямо пов'язане з поверненням національної спадщини. Мова про перепоховання на території України видатних українців, які спочили за кордоном. Справа не проста, тому що вони є по всьому світу – як у дружніх, так і в недружніх країнах. За словами керівника ОПУ, важливо скласти перелік видатних людей, розробити механізм повернення та визначити конкретне місце, де може бути створений Пантеон видатних українців. Значну роль у цьому процесі має відіграти Національне військове меморіальне кладовище. Зауважено, що дипломатичні представництва ідентифікували поховання 98 українців у 21 країні. Серед них є політичні, військові, культурні та громадські діячі УНР, ЗУНР, ОУН-УПА, уряду в екзилі та національно-визвольних змагань. За результатами наради К. Буданов доручив представникам уряду в конкретні терміни обговорити з громадськістю й науковцями основні пропозиції та

доповідати про результати. Узгоджений проєкт створення Пантеону видатних українців буде представлений на розгляд Президенту України.

Текст: https://risu.ua/v-ukrayini-planuyut-stvoriti-panteon-vidatnih-ukrayinciv_n163046

6. Виноградова У. На Львівщині встановили рекорд України зі створення бойківських писанок [Електронний ресурс] / Уляна Виноградова // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 9 квіт. — Електрон. дані. Вказано, що у м. Старий Самбір на Львівщина 08.04.2026 встановили новий рекорд України за найбільшу кількість вручну розписаних бойківських писанок. У заході взяли участь 1233 людини різного віку та професій, які разом створили 2936 писанок, що будуть передані у реабілітаційні центри, військові частини та на передову. Рекорд офіційно зафіксували представники «Книги світових рекордів», а також місцеві культурні діячі та волонтери. Під час церемонії дипломи отримали Старосамбірська міська територіальна громада та відділ культури, молоді, спорту і туризму. Організатори також анонсували створення постійно діючої Резиденції писанки, яка стане центром збереження та розвитку бойківської культурної спадщини. Відзначено, що цей рекорд символізує силу українських традицій, єдність громади та підтримку ЗСУ. Текст: <https://ua.korrespondent.net/showbiz/culture/4869490-na-lvivschyni-vstanovyly-rekord-ukrainy-zi-stvorennia-boikivskykh-pysanok>

7. Виноградова У. У Києві пошкоджено Книжкову палату: під загрозою знищення 15 мільйонів книг [Електронний ресурс] / Уляна Виноградова // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 2 квіт. — Електрон. дані. Вказано, що внаслідок російських обстрілів у Києві постраждало приміщення Книжкової палати України імені Івана Федорова. Руїнування інженерних мереж (систем теплопостачання, водопостачання), пошкодження вікон і частини інфраструктури поставили під загрозу збереження понад 15 млн одиниць друкованих видань, серед яких книги, газети та журнали. Наголошено, що Фонд Книжкової палати входить до

Переліку об'єктів національного надбання України, а сама установа є ключовою для формування національної бібліографії та збереження культурної спадщини. Для відновлення роботи установи необхідно провести терміновий ремонт інженерних мереж і приміщень, вартість якого перевищує 10 млн грн. Текст: <https://ua.korrespondent.net/showbiz/culture/4867613-u-kyievi-poshkodzheno-knyzhkovu-palatu-pid-zahrozoui-znyschennia-15-milioniv-knyh>

8. 8 питань порядку денного: відбулося засідання Комітету з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // *Голос України*. – 2026. – 25 берез. [№ 559]. – Електрон. дані. *Йдеться про засідання Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи ВР України 23 березня 2026 р. у режимі відеоконференції, під час якого було розглянуто проєкт Постанови ВР України «Про скасування рішення Верховної Ради України про прийняття в цілому проєкту Закону України «Про внесення зміни до статті 43 Закону України «Про електронні комунікації» (реєстр. № 13264 від 06.05.2025 р.)» (реєстр. № 13264-П від 11.03.2026), проєкт Постанови ВР України «Про звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів порушення законодавства України у сферах культури, охорони культурної спадщини, туризму, фізичної культури і спорту» (реєстр. № 15060 від 09.03.2026) та низку інших.* Текст: <https://www.golos.com.ua/article/390670>

9. Гавеля О. Культурна цінність творів мистецтва, згенерованих штучним інтелектом [Електронний ресурс] / Оксана Гавеля, Олександра Гавеля // *Вісн. Нац. акад. керівн. кадрів культури і мистецтв.* – 2026. – № 1. – С. 165-171. *Мета статті – висвітлити нові тенденції розвитку культурних цінностей через вивчення творів мистецтва, згенерованих ШІ. Вперше твори мистецтва, згенеровані ШІ, розглянуто як інструмент розвитку сучасного соціокультурного простору, в якому*

авторська ідея втілюється за допомогою (або спільно) з ШІ. Визначено методологічні підходи до виявлення культурних цінностей, які сприяють інноваціям і соціокультурним трансформаціям на основі застосування методу Дельфі та аналізу даних про якість, колір, розмір, естетику твору мистецтва, динаміку його продажу за допомогою артіндексу Мей Моузес.
Текст: <https://journals.uran.ua/visnyknakkkim/article/view/356260>

10. Геолого-геоморфологічні пам'ятки України: методологічна основа та оцінка фактичного матеріалу / В. В. Стецюк, В. В. Манюк, О. М. Іванік ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Дніпров. нац. ун-т ім. О. Гончара. — Одеса : Гельветика, 2025. — Кн. 2. — 384 с. : іл., табл. *Шифр зберігання в Бібліотеці: Б377905-2* На підставі геологічної будови та особливостей рельєфу земної поверхні України надано характеристику геолого-геоморфологічних пам'яток у природних регіонах держави. З'ясовано і представлено основні риси генетичних типів рельєфу України - потенційних об'єктів, які містять геолого-геоморфологічні пам'ятки, визначено їх рекреаційну, естетичну та духовну функцію, у тому числі роль як туристичних атракторів. Розкрито особливості емоційного сприйняття рельєфу земної поверхні території України, відзначено його роль у народній творчості, у творах живописців, надано увагу культовій функції рельєфу. Представлено геологічні та геоморфологічні пам'ятки як об'єкти природної спадщини держави.

11. Дика С. А. Інститут спеціаліста в кримінальному провадженні [Електронний ресурс] / С. А. Дика // Юрид. наук. електрон. журн. — 2026. — № 2. — С. 298-304. Здійснено комплексний аналіз інституту спеціаліста в кримінальному провадженні крізь призму його практичного значення у процесі доказування воєнних злочинів, зокрема посягань на культурні цінності. Досліджено нормативно-правове регулювання статусу спеціаліста відповідно до ст. 71 Кримінального процесуального кодексу України (КПК України) з урахуванням змін, внесених Законами України № 2617-VIII від 22.11.2018 та № 720-IX від 17.06.2020, які суттєво

розширили коло повноважень цієї процесуальної фігури та трансформували підходи до використання спеціальних знань у кримінальному процесі. Розглянуто особливості залучення спеціалістів до проведення огляду місця події, огляду інтернет-ресурсів, складання процесуальних документів, а також їх участі у діяльності міжвідомчої робочої групи при Офісі Генерального прокурора (ОГП). Висвітлено специфіку OSINT-аналізу як сучасного інструменту збору, верифікації та фіксації відомостей з відкритих джерел інформації у кримінальних провадженнях щодо воєнних злочинів. Схарактеризовано практику Міжнародного кримінального суду (МКС) і національних судів щодо визнання доказів, отриманих за участю спеціалістів. Сформульовано пропозиції щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства України в частині визнання висновку спеціаліста самостійним джерелом доказів у провадженнях щодо воєнних злочинів і вироблення уніфікованих вимог до змісту і форми такого висновку. Текст: https://lsej.org.ua/2_2026/68.pdf

12. Додонов Р. У Пошуках архіву Нестора Махна [Електронний ресурс] / Роман Додонов, Тарас Кононенко // Українознавство. – 2026. – № 1. – С. 181-196. Висвітлено долю «паризького архіву» Нестора Махна, пов'язаного з селянським повстанським рухом 1917 – 1921 рр., який тривалий час залишався малодослідженим через брак джерел і радянські фальсифікації. Описано обставини передачі архіву до України, суспільний резонанс навколо його пошуків і суперечки щодо місця зберігання. Зазначено, що з 2018 р. архів зберігається у Науковій бібліотеці ім. М. Максимовича у повному обсязі та належному стані, і наступним кроком має стати його оприлюднення. Акцентовано, що цей архів є важливою частиною культурної спадщини України та має велике значення для відновлення історичної правди. Текст: <http://journal.ndiu.org.ua/article/view/356140>

13. Ефективним способом захисту прав держави на землі історико-культурного призначення є позов про усунення перешкод у користуванні та розпоряджанні такими землями (негаторний позов) –

ВП ВС [Електронний ресурс] // Юрид. практика. – 2026. – 9 квіт. – Електрон. дані. *Подано висновок Великої Палати Верховного Суду в постанові 04. 03. 2026 у справі № 922/264/24. Окреслено обставини справи та вказано, що відповідно до постанови Верховного Суду ефективним способом захисту прав держави на земельну ділянку історико-культурного призначення, на якій розташована пам'ятка археології, є негативний позов, який можна заявити впродовж усього часу тривання порушення прав законного володільця відповідної земельної ділянки.* Текст: <https://pravo.ua/efektyvnym-sposobom-zakhystu-prav-derzhavy-na-zemli-istoryko-kulturnoho-pryznachennia-ie-pozov-pro-usunennia-pereshkod-u-korystuvanni-ta-rozporiadzhenni-takymy-zemliamy-nehatornyi-pozov-vp-vs/>

14. Євгенія Кравчук: У Львові ідея Українського фонду культурної спадщини перетворилася на реальні дії та внески [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 7 квіт. [№ 568]. – Електрон. дані. *Як розповіла членкиня фракції «Слуга Народу», заступниця голови парламентського Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики, членкиня постійної делегації у ПАРЄ Євгенія Кравчук, Міжнародна конференція «Співпраця заради стійкості» зібрала у Львові понад 40 міжнародних делегацій і 10 міністрів культури. Вона наголосила, що учасники заходу погодилися, що культура – це частина стійкості суспільства, це ідентичність, а Україна, яка зараз перебуває у війні, підтверджує, що ворог не лише знищує фізично чи бомбить інфраструктуру, але й намагається стерти культурну ідентичність. «Російська агресія змушує переглядати безпекові підходи і в інших європейських країнах. Наша культура та спільні цінності — це те, що формує стійкість. Дуже приємно бачити, як ідея Українського фонду культурної спадщини перетворюється на реальні дії та внески. Іспанія, Естонія, Велика Британія, Люксембург — щира подяка! А слова міністра культури Італії про необхідність порятунку Одеси дають надію», - сказала парламентарій. Та додала, що результатами конференції стали й реальні*

цифри внесків у фонд збереження нашої культурної спадщини: Нідерланди - 1 млн євро, Велика Британія – 250 тис. фунтів, Люксембург – 350 тис. євро, ЄС – 250 тис. євро, ЮНЕСКО – 60 тис. доларів. Текст: <https://www.golos.com.ua/article/390820>

15. З України намагалися незаконно вивезти скрипку XVIII століття [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 29 берез. – Електрон. дані. *Йдеться про зафіксований випадок спроби незаконного вивезення з України (пункт пропуску «Нижанковичі») старовинного музичного інструмента — скрипки «Georg Kloz», датованої 1763 р. Проаналізовано правові, культурні та безпекові аспекти інциденту, а також значення подібних предметів для національної спадщини. Акцентовано, що спроба незаконного вивезення старовинної скрипки підтверджує актуальність проблеми збереження культурної спадщини. Зауважено, що ефективна взаємодія митних і прикордонних органів є ключовим фактором у запобіганні подібним правопорушенням. Необхідним також є посилення контролю та підвищення обізнаності громадян щодо правил переміщення культурних цінностей.* Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4106844-z-ukraini-namagalisa-nezakonno-vivezti-skripku-xviii-stolitta.html>

16. Законопроект щодо евакуації культурної спадщини очікує розгляду – депутат [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 13 квіт. – Електрон. дані. *Зазначено, що у Верховній Раді України (ВР України) очікує розгляду проєкт закону, який забезпечить можливість швидкого реагування для евакуації музейних експонатів із прифронтових регіонів. Про це повідомив голова Комітету ВР України з питань гуманітарної та інформаційної політики Микита Потураєв. Законопроектом № 14391 передбачається можливість ведення обліку Музейного фонду України в електронній формі, оновлення процедур ведення переліку музеїв, функціонування депозитаріїв музейних предметів і встановлення вимог до осіб, які мають право здійснювати консервацію та*

реставрацію музейних предметів державної частини Музейного фонду. Також передбачається врегулювання можливості тимчасового вивезення культурних цінностей за межі території України для тимчасового зберігання в евакуації; врегулювання щодо поводження з антропологічними рештками, виявленими під час археологічних досліджень, врахування результатів таких досліджень при плануванні містобудівної діяльності. Передбачається запровадити механізм розпорядження майном релігійних організацій, діяльність яких припинена за рішенням суду, і порядок призначення комісії з припинення. Депутат зауважив, що головна складність під час розробки документа полягала у тому, щоб, з одного боку, забезпечити можливість оперативної евакуації, а з іншого — не порушити права місцевого самоврядування. Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4112019-zakonoproekt-sodo-evakuacii-kulturnoi-spadsini-ocikue-rozgladu-deputat.html>

17. Збереження цінної історичної забудови в населених пунктах: Верховна Рада прийняла за основу законопроект № 11481 [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 28 берез. [№ 562]. – Електрон. дані. Повідомлено, що Верховна Рада України (ВР України) 26 березня ухвалила за основу законопроект щодо збереження цінної історичної забудови в населених пунктах (реєстр. № 11481). Зазначено, що у разі ухвалення відповідного Закону, органи місцевого самоврядування (ОМС) та місцеві державні адміністрації в межах визначених законом повноважень зможуть встановлювати необхідні обмеження для власників і користувачів об'єктів цінної історичної забудови задля досягнення справедливого балансу між розвитком населеного пункту та збереженням його історичного середовища, що, своєю чергою, дозволить покращити інвестиційний клімат у населених пунктах і підсилити ідентичність міст України. Текст: <https://www.golos.com.ua/article/390721>

18. Києво-Печерська лавра і Британська Рада підписали меморандум про співпрацю [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. –

2026. – 4 квіт. – Електрон. дані. Подано інформацію, що Національний заповідник "Києво-Печерська лавра" і Британська Рада підписали меморандум про співпрацю в рамках угоди між Україною й Великою Британією про сторічне партнерство. Документ спрямований на розвиток культурної дипломатії, розширення міжнародної взаємодії та обмін професійним досвідом у сфері збереження культурної спадщини. Визначено ключові напрями співпраці, зокрема організацію спільних виставок, освітніх заходів, конференцій і програм обміну між фахівцями, що сприятиме популяризації української та британської культур як на національному, так і на міжнародному рівнях. Підписання меморандуму інтерпретується як інструмент інституційного зміцнення культурних зв'язків і інтеграції українських культурних інституцій у глобальний культурний простір. Текст: https://risu.ua/kiyevo-pecherska-lavra-i-britanska-rada-pidpisali-memorandum-pro-spiivpracyu_n163206

19. Кузенко П. Дерев'яний інвентар вітварної частини церков Карпат [Електронний ресурс] / Петро Кузенко // Вісн. Нац. акад. керівн. кадрів культури і мистецтв. – 2026. – № 1. – С. 165-171. *Мета статті - комплексний аналіз функціональних, художньо-стильових і символічних особливостей дерев'яного інвентаря вітварної частини церков Карпат XVII – початку XXI ст. Вказано, що дерев'яні предмети облаштування вітварної частини карпатських церков посідають вагоме місце в формуванні сакрального простору, поєднуючи богослужбове призначення, символічно-богословський зміст і регіональні художні традиції. Розвиток цього виду мистецтва зумовлений як літургійною практикою християнського обряду, так і природними умовами Карпат, що сприяли активному застосуванню дерева для виготовлення предметів церковного вжитку. Зазначено, що вітварний інвентар (зокрема престоли, літургійні хрести, кивоти, свічники та інші культові предмети) виконував не тільки утилітарні функції, але й відігравав важливу роль у передачі сакральних смислів.* Текст: <https://journals.uran.ua/visnyknakkkim/article/view/356265>

20. Культурні злочини проти України вперше отримають належну правову оцінку, — заступниця голови Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 20 берез. [№ 556]. – Електрон. дані. *Як повідомила заступниця голови Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань гуманітарної та інформаційної політики Євгенія Кравчук, суд ухвалив рішення про екстрадицію до України російського археолога, якого підозрюють у незаконних розкопках і вивезенні культурних цінностей з тимчасово окупованого Криму. Вказано, що суд у Варшаві ухвалив рішення про екстрадицію до України російського археолога Олександра Бутягіна, співробітника Державного Ермітажу, якого підозрюють у незаконних розкопках і вивезенні культурних цінностей з тимчасово окупованого Криму. За даними слідства, російський археолог працював у районі Керчі без дозволу України після окупації півострова, фактично сприяючи розграбуванню української культурної спадщини. Євгенія Кравчук наголосила, що це рішення є чітким сигналом: відповідальність за злочини на окупованих територіях неминуча.* Текст: <https://www.golos.com.ua/article/390616>

21. Лиса А. В ЮНЕСКО прокоментували удар по центру Львова [Електронний ресурс] / А. Лиса // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 25 берез. — Електрон. дані. *Вказано, що в ЮНЕСКО висловили «глибоку стурбованість» ударом безпілотної авіації 24.03.2026 по будівлі в районі об'єкта Бернардинський монастир у центральній частині Львова, котра входить до списку Всесвітньої спадщини. У заяві організації нагадано, що культурні цінності охороняються Гаазькою конвенцією 1954 р. та Конвенцією про всесвітню спадщину 1972 р., та наголосили, що усі сторони повинні охороняти спадщину та утримуватися від будь-яких дій, що завдають шкоди культурним цінностям. Окремо ЮНЕСКО висловила готовність підтримати засобами захисту та наданням екстреної допомоги. Зауважено, що у тексті заяви не згадано про роль РФ у цьому ударі.* Текст:

<https://ua.korrespondent.net/ukraine/4865497-v-yunesko-prokomentuvaly-udar-po-tsentru-lvova>

22. Лозко Г. Наукова реконструкція язичницького календаря на матеріалі вірувань поліщуків: осінній цикл [Електронний ресурс] / Галина Лозко // Українознавство. – 2026. – № 1. – С. 65-81. *Йдеться про реконструкцію дохристиянського календаря українців, зокрема осіннього циклу свят Полісся, на основі етнографічних джерел, польових матеріалів і релігієзнавчого аналізу. Наголошено, що попередні праці розглядали язичницькі свята лише як залишки традицій, тоді як їх слід осмислювати як повноцінну етнорелігійну систему з власними культами, божествами та обрядовістю. Наголошено на важливості збереження етнокультурної спадщини в умовах сучасних викликів і війни, а також обґрунтовано необхідність наукового підходу до реконструкції, щоб уникнути псевдонаукових інтерпретацій.* Текст:

<http://journal.ndiu.org.ua/article/view/356131>

23. Матеріали Міжнародного науково-практичного форуму "Відновлення України: міжгалузевий теоретико-прикладний аналіз та потенціали розвитку", 11 квітня 2025 року, м. Одеса: [зб. матеріалів / редкол : С. Ківалов (голова) та ін.]. — Львів ; Торунь : Liha-Pres, 2025. — Ч. 1. — 2025. — 347 с. — Текст укр., англ. — Бібліогр. наприкінці ст. **Шифр зберігання в Бібліотеці: A843918-1** *Зі змісту: Імплементация Гаазької Конвенції «Про захист культурних цінностей під час збройного конфлікту» 1954 року в контексті російської агресії / В. П. Пилипенко. – С. 87-89.*

24. Мінкульт оновив правила надання населеним пунктам статусу історичних [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 7 квіт. – Електрон. дані. *За інформацією Міністерства культури України (МК України), Кабінет Міністрів України (КМ України) оновив правила надання населеним пунктам статусу історичних, щоб зробити процедуру більш чіткою та зрозумілою для громад. Встановлено конкретні критерії, перелік необхідних документів і порядок ухвалення рішень щодо*

включення до відповідного списку. Передбачено, що органи місцевого самоврядування (ОМС) мають розробити науково-проектну документацію для визначення меж і режимів використання історичних ареалів. Також постанова змінює скорочення «сmt» на «с-ще» у зв'язку з набуттям чинності Закону України «Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою України». Рішення актуалізує назви і категорії населених пунктів у Списку історичних населених місць України. Зміни спрямовані на збереження культурної спадщини та ефективніше планування розвитку територій без додаткових витрат із бюджету. Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4110006-minkult-onoviv-pravila-nadanna-naselenim-punktam-statusu-istoricnih.html>

25. На Київщині судитимуть мера за незадекларований храм [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2026. – 3 квіт. – Електрон. дані. Висвітлено факт притягнення до кримінальної відповідальності міського голови одного з населених пунктів Київської області за порушення вимог фінансового контролю та охорони культурної спадщини. Встановлено, що посадовець упродовж 2021 – 2023 рр. систематично подавав декларації з недостовірними відомостями, не задекларувавши об'єкти нерухомості (зокрема релігійну споруду, оформлену на члена сім'ї), грошові активи та фінансові зобов'язання загальною вартістю понад 9 млн грн щорічно. Крім того, йому інкримінується умисне знищення об'єкта археологічної спадщини національного значення шляхом проведення незаконних земляних робіт, що спричинило значні матеріальні збитки державі. Справу передано до суду, а дії обвинуваченого кваліфіковано за статтями Кримінального кодексу України (КК України) щодо декларування недостовірної інформації та пошкодження культурної спадщини. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/nakiyivshchini-suditimut-mera-za-nezadeklarovaniy-hram.html>

26. Наука і освіта України в умовах російсько-української війни: виклики та завдання в контексті національної безпеки : [зб. ст. Міжнар. наук.-практ. конф.] / за ред.: Василь Ільницький, Микола Галів ; М-во освіти і

науки України, Дрогобиц. держ. пед. ун-т ім. І. Франка [та ін.]. — Київ [та ін.] : Гельветика, 2025. — Т. 3. — 259 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: A838724-3** *Зі змісту: Руйнування культових споруд в період широкомасштабного російського вторгнення (2022 – 2024) / О. Медвідь, А. Кадикало. – С. 95-97.* Текст: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3ebc89da-23ac-4d36-a70c-e0e5d43e8e10/content>

27. Нідерланди виділяють €1 мільйон на підтримку української культури [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 7 квіт. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що Нідерланди виділяють 1 млн євро на підтримку українського культурного сектора через Український фонд культурної спадщини (УФКС). Про це заявив посол Королівства Нідерландів в Україні Алле Дорхаут під час зустрічі з віцепрем'єр-міністеркою з гуманітарної політики України - міністеркою культури Тетяною Бережною і заступником міністра культури Іваном Вербицьким. Зустріч відбулася напередодні міжнародної конференції “Співпраця заради стійкості”. Кошти спрямовуватимуться на збереження та відновлення культурної спадщини, яка зазнала руйнувань унаслідок війни. Під час зустрічі сторони також обговорили розвиток культурної дипломатії, реалізацію спільних проєктів і підтримку українців за кордоном. Наголошено, що міжнародна допомога є важливою для збереження національної ідентичності та зміцнення стійкості українського суспільства.* Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4109964-niderlandi-vidilaut-1-miljon-na-pidtrimku-ukrainskoi-kulturi.html>

28. Підвищення оплати праці педагогічним працівникам: відбулося засідання Комітету з питань освіти, науки та інновацій [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 17 берез. [№ 553]. – Електрон. дані. *Повідомлено, що 12 березня відбулося засідання Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань освіти, науки та інновацій під головуванням голови*

Комітету Сергія Бабака. Зокрема, розглянуто проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення процедур державного управління у галузі культури та культурної спадщини» (реєстр. № 14391 від 22.01.2026), поданий народним депутатом України Потураєвим М. Р. та іншими народними депутатами до другого читання. Текст: <https://www.golos.com.ua/article/390585>

29. «Подолання стереотипів щодо ромської спільноти є одним із пріоритетних завдань держави», - Неллі Яковлева [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 10 квіт. [№ 571]. – Електрон. дані. Подано інформацію, що заступниця голови Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Неллі Яковлева взяла участь у заході, організованому в рамках проєктів Ради Європи та Європейського Союзу (ЄС) з нагоди Міжнародного дня ромів. Захід був присвячений вшануванню культурної спадщини ромської національної меншини та зміцненню діалогу й партнерства між представниками ромської громади з органами влади та міжнародними партнерами задля розвитку інклюзивної політики й соціальної згуртованості в Україні. У своєму виступі заступниця голови Комітету наголосила на важливості посилення антидискримінаційного законодавства, що містить застаріле визначення дискримінації, а також висловила сподівання на якнайшвидший розгляд парламентом проєкту Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Кримінального кодексу України (ККУ) щодо боротьби з проявами дискримінації (реєстр. № 13597). Серед ключових завдань держави Н. Яковлева визначила формування нового позитивного суспільного сприйняття ромської спільноти, її активне залучення до процесів відбудови України, а також привітала створення ініціативи щодо ромських радників як основи для формування сталої

державної політики, яка потребує належної імплементації на місцевому рівні. Текст: <https://www.golos.com.ua/article/390864>

30. Розвідка назвала імена російських археологів, які проводять незаконні розкопки на ТОТ [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 1 квіт. – Електрон. дані. Зазначено, що Головне управління розвідки Міністерства оборони України (ГУР МО України) у розділі “Викрадена спадщина” порталу “War&Sanctions” оприлюднило інформацію про 20 викрадених росіянами українських культурних цінностей, а також сімох осіб, причетних до незаконних археологічних робіт, викривлення історії та виправдання захоплення українських територій. Зокрема, оприлюднено викрадені культурні цінності з археологічних об’єктів на тимчасово окупованому Кримському півострові (некрополя Киз-Аул і кургану “Госпітальний”), а також із Новокаховської міської картинної галереї та заповідника “Кам’яна могила”. Текст:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4107793-rozvidka-nazvala-imena-rosijskih-arheologiv-aki-provodat-nezakonni-rozkopki-na-tot.html>

31. Росія викрала вже понад 35 000 музейних об’єктів – Бережна [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 10 квіт. – Електрон. дані. За словами віцепрем’єр-міністерки з гуманітарної політики України - міністерки культури Тетяни Бережної, РФ системно привласнює українську культурну спадщину, вивозить музейні колекції і намагається інтегрувати їх у власний культурний простір. Зазначено, що РФ викрала вже понад 35 тис. музейних об’єктів і понад 1,7 млн зараз знаходяться на окупованих територіях. Також Т. Бережна повідомила, що станом на сьогодні зруйновані або пошкоджені 1723 пам’ятки культурної спадщини й 2500 об’єктів культурної інфраструктури, з яких РФ знищила 513 об’єктів повністю. Т. Бережна зауважила, що міжнародні партнери виділили Україні 100 млн грн. для підтримки української культури, які надійшли в Український фонд культурної спадщини (УФКС). Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4111137-rosia-vikrala-vze-ponad-35-000-muzejnih-obektiv-berezna.html>

32. Салімонович Л. Там був рашизм. Молоді митці з усього світу рятуватимуть зруйнований рф особняк купця Павлова у Харкові [Електронний ресурс] / Лариса Салімонович // Україна молода. – 2026. – 1 квіт. — Електрон. дані. *Йдеться про реставрацію збудованого у 1832 р. особняка купця Єгора Павлова по вулиці Полтавський шлях, 13/15 у Харкові, зруйнованого внаслідок прицільного влучання російської ракети "Іскандер". Зазначено, що наразі чеськословацький проєкт з архітектури та дизайну "Inspireli" у співпраці з відомим харківським архітектором та реставратором Віктором Дворніковим оголосив конкурс на програму реставрації будинку, і наразі митці з Європи, Азії та Південної Америки виявили бажання взяти участь в конкурсі й готові безкоштовно надсилати свої роботи на розгляд журі.* Текст:

Текст: <https://umoloda.kyiv.ua/number/4005/164/193729>

33. Сучасний стан та перспективи розвитку української правової науки : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., [м. Чернівці], 17 трав. 2025 р. / М-во освіти і науки України, Чернівець. навч.-наук. юрид. ін-т Нац. ун-ту "Одес. юрид. акад." ; [упоряд. К. А. Возняковська ; відп. ред.: К. А. Возняковська, Ю. В. Цуркан-Сайфуліна, Т. А. Латковська]. — Одеса : Юридика, 2025. — 205 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: A843722** *Зі змісту: Митна політика України як інструмент протидії злочинам у сфері культурних цінностей / Д. В. Паскар. — С. 125-127.*

34. Тенденції розвитку науки, техніки та інформаційних технологій : матеріали наук.-практ. конф., (м. Чернігів, 21 - 22 лют. 2025 р.). — Чернігів ; Одеса : Молодий вчений, 2025. — 83 с. - **Шифр зберігання в Бібліотеці: A843776** *Зі змісту: Формування громадських просторів при відновленні забудови історичних міст / Є. М. Демешкант. — С. 5-10.*

35. Три історичні церкви Черкащини повертають у державну власність [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 31 берез. – Електрон. дані. *Зазначено, що прокуратура Черкащини звернулась до суду для повернення пам'яток культури у державну власність. Зокрема,*

Звенигородська окружна прокуратура оголосила про захист Георгіївської церкви, збудованої у 1785 р. Цей унікальний зразок дерев'яної сакральної архітектури, що був перебудований у 1906 – 1908 рр. на місці давнішого храму XIX ст., зберіг свої гармонійні пропорції та декоративне різьблення, незважаючи на пошкодження, які виникли під час Другої світової війни. Також у Черкаському районі прокуратура виявила, що право державної власності на церкву Святого Дмитрія Солунського не було оформлено. Крім того, ініційовано повернення у державну власність Преображенської церкви Красногірського монастиря, зведеної у 1757 р. Ця пам'ятка архітектури національного значення виявилася в приватному володінні без належних правових підстав. Судовий розгляд триває для відновлення державного контролю над пам'ятками культурної спадщини. Текст: https://risu.ua/tri-istorichni-cerkvi-cherkashchini-povertayut-u-derzhavnu-vlasnist_n163079

36. У зв'язку із систематичними атаками на об'єкти культурної спадщини подальше членство російської федерації в ЮНЕСКО неприпустиме [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // *Голос України*. – 2026. – 26 берез. [№ 560]. – Електрон. дані. *Йдеться про заяву Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань гуманітарної та інформаційної політики щодо неприпустимості подальшого членства РФ в ЮНЕСКО у зв'язку із систематичними атаками на об'єкти культурної спадщини, зокрема ті, що є об'єктами Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Повідомлено, що у зв'язку з цілеспрямованою атакою безпілотних літальних апаратів на історичний центр Львова, що є об'єктом всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, Комітет заявляє про рішуче та безкомпромісне засудження дій держави-агресора – РФ. Комітет констатує, що удари по об'єктах, які перебувають під міжнародною охороною, є свідомим, демонстративним нищенням культурної спадщини людства. Це — прямий виклик міжнародному правопорядку та принципам, на яких трунтується діяльність ЮНЕСКО. Комітет окремо наголошує, що зазначений акт агресії не є поодиноким випадком. РФ систематично завдає*

ударів по об'єктах культурної спадщини України, зокрема тих, що включені до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Особливо неприйнятним є те, що РФ, залишаючись членом ЮНЕСКО, систематично порушує її основоположні принципи. Країна, яка зобов'язана забезпечувати збереження культурної спадщини, натомість є головним винуватцем її руйнування. Текст: <https://www.golos.com.ua/article/390688>

37. У Києво-Печерській лаврі відкриють виставку шедеврів сакрального мистецтва XVI – XIX століть [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 7 квіт. – Електрон. дані. Подано інформацію, що 8 квітня у Національному заповіднику «Києво-Печерська лавра» відкриється виставка сакрального мистецтва «Христос Воскрес!», приурочена до святкування Великодня. Вона включає пам'ятки українського сакрального мистецтва XVI – XIX ст., зокрема іконопис, графіку, церковне шитво та вироби з дорогоцінних металів, частину яких демонструють вперше. Серед головних експонатів — монументальні ікони «Розп'яття» та «Зняття з Хреста», а також твори XVI – XVII ст. «Сходження до пекла», «Вхід Господній до Єрусалиму» та «Вознесіння», внесені до Державного реєстру національного культурного надбання. Експозиція покликана продемонструвати розвиток духовної та художньої традиції України в різні історичні періоди. На виставці будуть представлені твори з фондів колекцій, частина з яких раніше не експонувалася, що дозволить глибше пізнати багатство української релігійної культури. Захід спрямований на збереження та популяризацію національної культурної спадщини. Текст: https://risu.ua/u-kiyevo-pecherskij-lavri-vidkriyut-vistavku-shedevriv-sakralnogo-mistectva-xvixix-stolit_n163267

38. У Франкфурті відбулася фотовиставка про Україну «Війна руйнує пам'ятки» [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 31 берез. – Електрон. дані. Подано інформацію, що в Європейському університеті Віадрина у німецькому Франкфурті-на-Одері у лютому - березні відбулась виставка фотографій «Війна руйнує пам'ятки».

Фотографії розповідають візуальну історію втрат культурної спадщини під час повномасштабного російського вторгнення в Україну – зруйновані сакральні та житлові будівлі, навчальні заклади під обстрілом, пошкоджені бібліотеки, театри та пам'ятники тощо. Виставка у Віадріні об'єднала 22 роботи 11 авторів, що демонструють руйнування культурних об'єктів у семи областях – Чернігівській, Дніпропетровській, Донецькій, Харківській, Київській, Одеській, Житомирській. Ці роботи були подані в рамках спеціальної категорії «Війна руйнує пам'ятки» української частини міжнародного фотоконкурсу культурних пам'яток «Wiki Loves Monuments». Організатори намагалися представити якомога більше областей України, різноманіття зруйнованих чи пошкоджених об'єктів, щоб продемонструвати масштаби руйнування. При цьому свідомо обирали менш знані об'єкти культурної спадщини, аби підкреслити культурне багатство України навіть в таких умовах. Вибрані фото можна умовно поділити на кілька груп: зображення сакральної спадщини, символічних об'єктів і повсякденної інфраструктури. Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4107338-u-frankfurti-vidbulasa-fotovistavka-pro-ukrainu-vijna-rujnuje-pamatki.html>

39. Україна та Швеція зміцнюють культурну співпрацю в умовах війни [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 7 квіт. – Електрон. дані. За повідомленням Міністерства культури України (МК України), віцепрем'єр-міністерка з гуманітарної політики – міністерка культури України Тетяна Бережна у межах міжнародної конференції «Співпраця заради стійкості», яка відбулась у Львові, зустрілась з міністеркою культури Королівства Швеція Парісою Лільєстранд. Сторони підтвердили зацікавленість у розвитку стратегічного партнерства у сферах захисту культурної спадщини, стійкості та відновлення в межах Альянсу культурної стійкості, а також домовилися продовжити діалог і координацію спільних ініціатив у підготовці до Конференції з питань відновлення України (URC2026). Текст:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4109826-ukraina-ta-svecia-zmicnuut-kulturnu-spivpracu-v-umovah-vijni.html>

40. Чекін Д. Польща екстрадує російського археолога в Україну через незаконні розкопки в Криму [Електронний ресурс] / Денис Чекін // Дзеркало тижня. – 2026. – 18 берез. — Електрон. дані. *Йдеться про рішення польського суду дозволити екстрадицію російського археолога до України у справі про незаконні розкопки в окупованому Криму. Українські правоохоронці підозрюють його у пошкодженні археологічної пам'ятки, що спричинило значні матеріальні збитки. У разі доведення вини йому загрожує до п'яти років ув'язнення. Захист уже заявив про намір оскаржити це рішення та наголошує на можливих ризиках для підсудного. Водночас справа має ширший контекст, адже стосується відповідальності за дії на окупованих територіях. Таким чином, процес може стати показовим для практики притягнення до відповідальності за порушення у сфері культурної спадщини.* Текст: <https://zn.ua/ukr/europe/polshcha-ekstraduje-rosijskoho-arkheoloha-v-ukrajinu-cherez-nezakonni-rozkopki-v-krimu.html>

41. Шапіро О. «Народ ніжний, добрий, поетичний»: Україна та українці в живописі Іллі Рєпіна [Електронний ресурс] / Олена Шапіро // Світогляд. – 2026. – № 1. – С. 24-37. *Зазначено, що протягом ХХ – ХХІ ст. точилися й точаться суперечки навколо творчої спадщини видатних людей, зокрема й питання, яка саме країна має право вважати цю людину «свою». Але крапку у всіх суперечках ставить точно досліджена біографічна правда, що об'єктивно висвітлює життя і творчість знаної особистості. Всесвітньо відомий художник – автор жанрових, історичних, релігійних картин, неперевершений колорист з тонким смаком, творець насичених життєвою енергією, а часом і трагічних сюжетів, глибокий і тонкий психолог, який умів по-справжньому розкрити натуру людини, Ілля Рєпін відобразив свою любов до Батьківщини у низці полотен, присвячених цікавим українським «типажам», народним героям, традиціям і побуту. Це сюжети з життя запорожців, портрети відомих істориків і дослідників України-*

Малоросії, портрети красунь в національному вбранні та наївні сільські пейзажі, численні малюнки та ескізи. І саме ця спадщина переконливо свідчить про те, що насправді означала для І. Рєпіна Україна. Текст: <https://www.mao.kiev.ua/biblio/jscans/svitoglyad/svit-2026-21-1/svitoglyad-1-2026--shapiro-07.pdf>

42. Шевченкова спадщина: орієнтири сучасності / Микола Зимомря, Іван Зимомря, Олена Зимомря, Богдан Головка ; за ред. Миколи Зимомрі. — Суми : Унів. кн., 2025. — 187 с. : іл., портр. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А843963** Виокремлено аспекти німецькомовної рецепції спадщини Тараса Шевченка крізь призму міжкультурного універсалу, що викликає особливу актуальність у сучасну добу викликів – на зламі ХХ і в першу третину ХХІ ст.

16.04.2026.

Укладач: Савицька Л. В.

Відповідальний за випуск: Зайченко Н. Я.